

KKU Res. J. (be) 2013; 12(1) : 35-48

<http://resjournal.kku.ac.th>

รูปแบบการบริหารจัดการบัญชีของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ กรณีศึกษา กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านโนนเค็ง

Patterns of Accounting Management of Sajja Savings Group:

A Case Study of the Savings Group for Production of Ban None Keng

รินทร์ลภัส ชัยหิรัญกิตติ (Rinlaphat Chaihirankit)*

อาจารย์ประจำ, สาขาการบัญชี คณะบริหารศาสตร์, มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

*Correspondent author: crinlaphat@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาปรับปรุงการบริหารจัดการบัญชีที่เหมาะสมของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านโนนเค็ง เป็นการวิจัยและพัฒนาที่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ และใช้เทคนิคการวิจัยแบบมีส่วนร่วม กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย 2 กลุ่ม คือ คณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต จำนวน 15 คน และ สมาชิกจำนวน 165 คน โดยใช้สูตร Taro Yamane ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 5% และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือวิจัยประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์เจาะลึก แบบสอบถาม แบบสังเกต และการประชุมกลุ่มย่อย ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มก่อตั้งขึ้นจากแรงบันดาลใจของชาวบ้านที่ต้องการมีแหล่งเงินทุนเป็นของตนเองภายในหมู่บ้าน แต่ยังมีปัญหาการบริหารจัดการหลายด้าน โดยเฉพาะทางด้านบัญชี จากการศึกษาสามารถกำหนดรูปแบบการบริหารจัดการบัญชีที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มซึ่งประกอบด้วย 6 ระบบ คือ 1) ระบบการสมัครสมาชิก 2) ระบบการฝากเงิน 3) ระบบการถอนเงิน 4) ระบบการกู้ยืม 5) ระบบการจ่ายเงินปันผล 6) ระบบการจัดทำบัญชีและงบการเงิน โดยทั้ง 6 ระบบจะมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันจนสามารถนำไปจัดทำรายงานทางการเงินและใช้ในการวางแผนบริหารจัดการได้ และกลุ่มมีความพึงพอใจต่อระบบที่จัดทำขึ้นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.22$)

คำสำคัญ : กลุ่มสัจจะออมทรัพย์, ธนาคารชุมชน

Abstract

This study investigated appropriate accounting management patterns of *Savings Group for Production of Ban None Keng* by the use of qualitative and participatory research involving in-depth interviews, questionnaires, observations, and focus groups. Two groups took part in the study – 15 members of a committee of the saving group and 165 members of the bank. The samples were selected using Taro Yamane with an error value of 5% and simple random sampling was applied. The results indicated that the *Savings Group for Production of Ban None Keng* was established by the villagers' desire to have their own source of funding, but the group had many management problems, especially in accounting. It was also shown that it was possible for appropriate accounting management patterns to be formulated through the use of 6 systems: 1) membership sign-up, 2) deposit, 3) withdrawal, 4) loan, 5) dividend payment, and 6) accounting. All these systems could be linked and allowed to work together to produce a financial report and help in management. The satisfaction towards the system of the group was at the highest level (=4.22).

Keywords: Sajja Savings Group: Communal bank

บทนำ

ปัจจุบันได้มีการกำหนดทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 โดยกล่าวถึงการสร้างภูมิคุ้มกันของประเทศซึ่งสามารถทำได้โดยการสร้างให้ชุมชนมีความสามารถในการบริหารจัดการตนเองการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเชื่อมโยงกันเป็นสังคมสวัสดิการ ทั้งนี้หากชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้จะทำให้บรรเทาปัญหาเศรษฐกิจ สังคมและทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระดับท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2553) จากนโยบายดังกล่าวการที่จะทำให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้จำเป็นจะต้องเกิดจากการรวมกลุ่มกันของคนในชุมชน เพื่อสร้างความสามัคคีและร่วมพัฒนา จะเห็นได้ว่าปัจจุบันในชุมชนต่างๆ มีรูปแบบการรวมกลุ่มที่หลากหลายทั้งในรูปของ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กองทุนสัจจะออมทรัพย์ กองทุนเงินล้าน กองทุนสวัสดิการต่างๆ ซึ่งกลุ่มเหล่านี้มีทั้งที่เกิดจากความต้องการในชุมชนเองและจากหน่วยงานภาครัฐเข้ามาส่งเสริม จะเห็นได้ว่าเกือบทุกหมู่บ้านจะมีกองทุนหมู่บ้านซึ่งเกิดมาจากกองทุนเงินล้านที่รัฐบาลสนับสนุน โดยจะมีพระราชบัญญัติกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2547 กำหนดในเรื่องการบริหารจัดการกองทุน การทำบัญชี การกู้ยืม ใ้ อย่างชัดเจน แต่ในหลายหมู่บ้านนอกจากจะมีกองทุนหมู่บ้านหรือกองทุนเงินล้านแล้ว ยังมีกลุ่มการเงินที่สำคัญและเกิดขึ้นมาก่อนหน้านี้นานแล้วภายใต้การส่งเสริมของกรมพัฒนาชุมชน คือ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต โดย ยุวัฒน์ วุฒิเมธี (2550) เห็นว่าเป็นองค์การที่ก่อตั้งขึ้นด้วยความร่วมมือร่วมใจกันของผู้ที่มีความเดือดร้อน ทางเศรษฐกิจและสังคม โดยหวังที่จะใช้พลังของการรวมกันนี้ให้ได้มาซึ่งเงินทุนและบริการทางสังคมเพื่อให้ความช่วยเหลือแก่สมาชิกกลุ่มเมื่อมีความเดือดร้อน

จากแนวคิดของกลุ่มออมทรัพย์นี้ทำให้บางหมู่บ้านสามารถดำเนินโครงการตามกฎระเบียบที่กรมพัฒนาชุมชนกำหนดได้แต่ในขณะเดียวกันมีอีกหลายหมู่บ้านที่ไม่ได้ดำเนินตามกฎระเบียบแต่ประชาชนในหมู่บ้านร่วมกันก่อตั้งกลุ่มขึ้นเองโดยนำแนวคิดของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตมาเป็นแนวทางในการจัดตั้งซึ่งไม่ต้องอยู่ภายใต้

กฎระเบียบของภาครัฐ ดังเช่น กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ซึ่งเกิดจากแนวคิดของครูชบ ยอดแก้ว ต.น้ำขาว อ.จะนะ จ.สงขลาที่กำหนดให้สมาชิกทำการฝากเงินเป็นประจำทุกเดือน จึงทำให้เห็นว่าบางหมู่บ้านใช้ชื่อกลุ่มว่ากลุ่มสัจจะออมทรัพย์ บางกลุ่มใช้ชื่อว่ากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ซึ่งไม่ว่าจะเรียกชื่อใดต่างมีวัตถุประสงค์เพื่อการออมและสร้างประโยชน์แก่คนในชุมชน จากการจัดตั้งกลุ่มขึ้นเองของชุมชนซึ่งบางกลุ่มสามารถบริหารงานได้ประสบความสำเร็จ ในขณะที่ บางกลุ่มกลับยังไม่มีระเบียบ ข้อกำหนดหลักเกณฑ์ที่ชัดเจน ทำให้ยังมีปัญหาในการบริหารจัดการ จึงส่งผลให้กลุ่มเหล่านี้ไม่สามารถประสบความสำเร็จเป็นแหล่งพึ่งพิงในการสร้างอาชีพและต่อยอดสวัสดิการๆ ให้กับสมาชิกได้ แต่อย่างไรก็ตามยังถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีที่ประชาชนในหมู่บ้านรู้จักการออมที่เกิดจากความต้องการของตนเองที่อยากจะมีการออมทรัพย์ ดังเช่นที่ บาวนาคร (2553) กล่าวว่าธนาคารชุมชนและกลุ่มออมทรัพย์ที่ประสบความสำเร็จจะเกิดจากแนวคิดของประชาชนเองที่ต้องการจะออมเงินและต่อยอดด้วยการเสริมสร้างสวัสดิการภายในชุมชนทำให้ประชาชนได้รู้สึกถึงความเป็นเจ้าของธนาคารตนเอง เกิดการสร้างวินัยการออมด้วยตัวเองและที่สำคัญทำให้กลุ่มมีความเข้มแข็งและยั่งยืน

การบริหารจัดการกลุ่มให้ประสบความสำเร็จประกอบด้วยปัจจัยหลายด้านทั้ง สมาชิกคณะกรรมการ ซึ่งตัวคณะกรรมการจะต้องสร้างความไว้วางใจและให้ความเชื่อมั่นแก่สมาชิกโดยการบริหารงานด้วยความซื่อสัตย์ โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ ทั้งนี้สามารถเกิดขึ้นได้จาก การวางระบบการบริหารจัดการที่ดีโดยเฉพาะการบริหารจัดการด้านบัญชีที่ต้องมีการจดบันทึกที่ครบถ้วนและมีการวางระบบการควบคุมภายในที่ดี โดยการจัดทำบัญชีจะมีขั้นตอนการทำที่เรียกว่า วงจรบัญชี ซึ่งเป็นลำดับการทำงานทางด้านการบัญชีทั้งหมดที่ธุรกิจต้องจัดทำโดยเริ่มด้วยการวิเคราะห์รายการ จัดทำเอกสารในการบันทึกรายการในสมุดบันทึกรายการเบื้องต้น เช่น สมุดเงินสดรับ สมุดเงินสดจ่าย ผ่านรายการไปบัญชีแยกประเภท จนถึงขั้นสุดท้ายคือ การจัดทำงบการเงินคืองบกำไรขาดทุนและงบแสดงฐานะการเงิน (สุภชัย พาหุมัน โดและคณะ, 2550) การจัดทำบัญชีตามหลักมาตรฐานการบัญชีต้องจัดทำตามเกณฑ์คงค้างแต่สำหรับกลุ่มออมทรัพย์ที่มีชาวบ้านเป็น

คณะกรรมการส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ทางด้านบัญชีดังนั้นบัญชีที่กลุ่มจัดทำขึ้นจึงเป็นไปตามเกณฑ์เงินสดและชาวบ้านไม่สามารถที่จะทำบัญชีได้ครบตามวงจรบัญชีแต่จะจัดทำตามความเข้าใจ ซึ่งจากงานวิจัยหลายเรื่องพบว่ากลุ่มออมทรัพย์จะให้ความสำคัญในการบันทึกข้อมูลทางการเงินในส่วนที่เป็นตัวเงินเท่านั้นซึ่งถือว่าใช้เกณฑ์เงินสด ในการบันทึกข้อมูลบัญชีไม่ให้ความสนใจต่อการเก็บรวบรวมเอกสารการค้าที่นำมาใช้เป็นหลักฐานในการบันทึกข้อมูลทางการเงิน เพื่อให้เกิดความเชื่อถือได้ในข้อมูลทางการเงินนั้น ๆ ยึดหลักการไว้วางใจซึ่งกันและกัน (สุริย์พร แก้วชูเสน, 2548) นอกจากนี้ยังพบว่ากลุ่มออมทรัพย์ไม่ได้จัดทำบัญชีครบถ้วนตามรูปแบบระบบบัญชี ส่วนที่เป็นกองทุนก็ไม่ได้มีการจัดทำตามคู่มือของกองทุน โดยบัญชีที่ไม่จัดทำเลยคือบัญชีรายได้และหนี้สิน บัญชีรายจ่ายและทรัพย์สินอื่น ๆ เนื่องจากเห็นว่าไม่จำเป็นและยุ่งยากสำหรับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการจัดทำบัญชีประกอบด้วยระดับการศึกษาของคณะกรรมการและผู้จัดทำบัญชีที่ส่วนใหญ่อยู่ในระดับประถมศึกษา ประสบการณ์ในการอบรมศึกษาดูงานน้อย ขาดเครื่องใช้สำนักงานที่ทันสมัย รวมทั้งการได้รับสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก (ถนอมพรรณ ดิษฐ์สันเทียะ, 2544; วาสนา หลงละเลิง, 2547) อีกทั้งรูปแบบการจัดทำบัญชีส่วนใหญ่ของกลุ่มออมทรัพย์ไม่ได้จัดทำเป็นมาตรฐานเหมือนกลุ่มธุรกิจที่มุ่งหวังผลกำไรแต่เป็นลักษณะการจัดทำบัญชีตามความเข้าใจที่นำไปปฏิบัติได้จริงโดยใช้การเรียนรู้ต่อ ๆ กันมาไม่มีคู่มือหรือต้นแบบในการจัดทำบัญชีสำหรับกลุ่มออมทรัพย์โดยเฉพาะ (กรวิภา อรินใจ, 2553) สำหรับปัญหาเกี่ยวกับเอกสารในการลงบัญชีและการควบคุมภายในพบว่ากลุ่มออมทรัพย์ขาดการจัดเก็บเอกสารและจัดทำแบบฟอร์มต่าง ๆ อีกทั้งยังไม่สามารถหยอดคงเหลือของสมาชิกรายบุคคลได้ทันที เนื่องจากไม่มีการจัดทำแยกประเภทรายตัวผู้ฝากที่เป็นปัจจุบัน (รัชณี แสงศิริและคุสิต ศรีสร้อย, 2555)

ปัญหาการบริหารจัดการบัญชีถือได้ว่าเป็นปัญหาที่พบเป็นส่วนใหญ่ในการบริหารจัดการของกลุ่มออมทรัพย์และกลุ่มองค์กรการเงินต่าง ๆ ในชุมชนที่มีข้อจำกัดในเรื่องความรู้ทางด้านบัญชีของคณะกรรมการดังนั้นจึงควรหาแบบการบริหารจัดการบัญชีที่เหมาะสมนั้นคือสอดคล้องกับบริบทของชุมชนช่วยให้มีการจัดทำข้อมูลทางบัญชีที่เข้าใจ

ง่ายและสะดวก รวดเร็วสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง ถึงแม้ผู้ปฏิบัติจะไม่ได้มีความรู้ทางบัญชีเป็นอย่างดีก็สามารถนำไปปฏิบัติได้ ซึ่งหากสามารถที่จะพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการบัญชีดังกล่าวได้จะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อกลุ่มออมทรัพย์ที่นำไปใช้ ดังนั้นจึงได้ทำการเลือกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้าน โนนเค็ง เป็นกรณีศึกษา เพื่อทดลองในการพัฒนารูปแบบดังกล่าว โดยบ้าน โนนเค็งนี้เป็นหมู่บ้านหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตั้งอยู่ในพื้นที่ของตำบลคำขวาง อำเภอรินจ่าราบ จังหวัดอุบลราชธานี มีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้นประมาณ 149 หลังคาเรือน ประชากรทั้งสิ้น 583 คน โดยหมู่บ้านนี้มีกองทุนทั้งที่เป็นกองทุนเงินล้าน กองทุนเงินห้า และกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่มีการออมเงินสัจจะทุกเดือน ซึ่งการดำเนินงานของทั้งสองกองทุนแรกการหมุนเวียนมีไม่บ่อยครั้งคือจะมีการหมุนเวียนปีละ 1 ครั้งและมีข้อปฏิบัติ กฎเกณฑ์จากสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (สทบ.) กำหนดอยู่แล้วแต่สำหรับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่ประชาชนในชุมชนตั้งขึ้นกันเอง มีกิจกรรมหมุนเวียนทุกเดือน คือมีการฝาก ถอน แต่ยังไม่มีการบริหารจัดการที่ชัดเจน ทั้งด้านระเบียบ การวางระบบการทำงาน คณะกรรมการ เจ้าหน้าที่ และโดยเฉพาะด้านบัญชีซึ่งถือว่ามีความสำคัญมากซึ่งระบบบัญชีที่กลุ่มมีอยู่ยังทำให้การทำงานมีความผิดพลาดและล่าช้า รูปแบบสมุดบัญชีที่กำหนดขึ้นยังไม่สามารถให้ข้อมูลที่ครบถ้วนและนำไปใช้ประโยชน์ได้เต็มที่ ดังนั้นคณะกรรมการจึงมีความตั้งใจที่จะพัฒนากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตให้มีการบริหารจัดการบัญชีที่เป็นระบบเหมาะสมกับบริบทของชุมชน

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการบัญชีที่เหมาะสมของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้าน โนนเค็ง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขอบเขตการวิจัย ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Research) เป็นกลไกขับเคลื่อน ซึ่งมุ่งเน้นศึกษาเฉพาะกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้าน โนนเค็ง ตำบลคำขวาง อำเภอรินจ่าราบ จังหวัดอุบลราชธานี

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย 2 กลุ่ม คือ 1) คณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต จำนวน 15 คน เลือกรับข้อมูลจากประชากรทั้งหมด และ 2) สมาชิกทั้งหมดจำนวน 278 คน ได้ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร Taro Yamane ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 5% ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 165 คนและใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย

3. เครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย

3.1 การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) โดยผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ 3 ครั้ง ครั้งแรกเป็นการสัมภาษณ์เบื้องต้นกับประธานกลุ่ม รองประธาน เภรัญญิก และเลขานุการ เพื่อให้ได้ข้อมูลนำมาสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างทั้งนี้ในการสร้างแบบสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และจากการศึกษาทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องมาสร้างเป็นข้อคำถาม โดยลักษณะข้อคำถามเป็นแบบปลายเปิดเพื่อทราบถึงกระบวนการทำงานทั้งหมดของกลุ่มออมทรัพย์ หน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการแต่ละคน ปัญหา อุปสรรค ข้อจำกัดในการทำงาน รูปแบบบัญชีที่มีอยู่เดิม จำนวนสมาชิก ระเบียบและกฎเกณฑ์ของกลุ่มออมทรัพย์ ในครั้งที่ 2 ผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างทำการสัมภาษณ์คณะกรรมการทั้งหมดที่มีอยู่ 15 คน ซึ่งจะแยกเป็นกลุ่มย่อย 3 กลุ่มประมาณ กลุ่มละ 5 คน เนื่องจากคณะกรรมการแต่ละคนมีเวลาให้ข้อมูลที่ไม่พร้อมกัน โดยใช้เวลาในการสัมภาษณ์แต่ละกลุ่มประมาณ 3 ชั่วโมง และเมื่อนำผลการสัมภาษณ์มาพัฒนาปรับปรุงรูปแบบพบว่า มีบางประเด็นที่ได้ข้อมูลไม่ตรงกันจึงได้ทำการสัมภาษณ์ซ้ำครั้งที่ 3 ในประเด็นข้อมูลที่ยังไม่แน่ชัดเช่น ขั้นตอนการจัดเก็บเอกสารการถอนเงิน ขั้นตอนการถอนเงิน เป็นต้น ทำให้ต้องมีการสัมภาษณ์จากคณะกรรมการที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องและจากประธานกลุ่ม ในการสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลทั้งหมดผู้วิจัยได้ใช้ระยะเวลาโดยประมาณ 3 เดือน ตั้งแต่ มิถุนายน - สิงหาคม 2554

3.2 แบบสังเกต (Observation) ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เพื่อสังเกตการทำงานของกรรมการ เจ้าหน้าที่และสมาชิกเพื่อให้ได้ข้อมูลในด้านการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์มากยิ่งขึ้น โดยในการเข้าสังเกตผู้วิจัยจะมีแบบบันทึกการสังเกตซึ่งจะบันทึกวันที่ เวลา เรื่องที่สังเกต ความรู้ที่ได้ ข้อเสนอแนะเพื่อที่จะนำมาเป็นข้อมูลในการพัฒนา

รูปแบบการบริหารจัดการบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์ทั้งนี้ผู้วิจัยได้เข้าสังเกตในช่วงเวลาเปิดให้บริการคือ 19.00 - 22.00 นาฬิกา ซึ่งได้เข้าสังเกตจำนวน 5 ครั้งทั้งก่อนจัดทำรูปแบบและหลังนำรูปแบบไปใช้งาน และสังเกตการจัดทำบัญชีในช่วงที่ไม่ได้เปิดให้บริการทั้งเรื่องการจัดเตรียมสมุดบัญชี การหายออกคงเหลือ การจัดทำรายงาน

3.3 แบบสอบถาม (Questionnaires) ใช้เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อระบบการบริหารจัดการบัญชี ทั้งก่อนและหลังการนำรูปแบบการบริหารจัดการทางบัญชีไปใช้ โดยให้ผู้ช่วยวิจัยทำหน้าที่เก็บแบบสอบถามจำนวน 165 ชุด ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างจากสมาชิกทั้งหมดจำนวน 278 คน โดยใช้สูตร Taro Yamane ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 5% ทั้งนี้ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ โดยมี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ความสะดวก ความรวดเร็ว ความถูกต้อง ความครบถ้วนและความชัดเจน รวมทั้งสิ้นจำนวน 16 ข้อ

3.4 การประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) ผู้วิจัยได้ทำการประชุมร่วมกับคณะกรรมการและสมาชิกบางส่วนเพื่อตรวจสอบและยืนยันข้อมูลตามวัตถุประสงค์อันนำไปสู่การตีความ การสรุป แนวทางการพัฒนา และข้อเสนอแนะ จำนวน 3 ครั้ง ประกอบด้วย ครั้งที่ 1 ประชุมกลุ่มย่อยร่วมกับคณะกรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์จำนวน 12 คน เกี่ยวกับการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์ และปัญหาการดำเนินงานโดยจัดประชุมก่อนที่จะจัดทำรูปแบบ ครั้งที่ 2 ประชุมกลุ่มย่อยร่วมกับคณะกรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์ จำนวน 7 คน และสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ จำนวน 15 คน เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการที่มีความเหมาะสม ซึ่งจัดในช่วงพัฒนารูปแบบ ครั้งที่ 3 ประชุมกลุ่มย่อยร่วมกับคณะกรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์ จำนวน 7 คน และสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ จำนวน 23 คนเกี่ยวกับผลของการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความพึงพอใจ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ โดยจัดหลังจากนำรูปแบบไปใช้

ผลการศึกษา

งานวิจัยนี้แบ่งผลการวิจัยออกเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วย การดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต และ

รูปแบบการบริหารจัดการบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต และการประเมินความพึงพอใจต่อระบบการบริหารจัดการบัญชี ดังนี้

1. การดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านโนนเค็ง

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านโนนเค็ง หมู่ที่ 4 ตำบลคำขวาง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี จัดตั้งขึ้นเมื่อ วันที่ 15 สิงหาคม พ.ศ. 2541 เป็นการจัดตั้งขึ้นจากความต้องการของชาวบ้านโนนเค็งที่จะให้มีแหล่งเงินทุนของตนเองเพื่อใช้หมุนเวียนภายในหมู่บ้านและต้องการให้ชาวบ้านรู้จักการเก็บออมสร้างความมั่นคงและอยู่ดีกินดีให้กับครัวเรือน ในการจัดตั้งเริ่มแรกมีสมาชิกจำนวน 38 คน ภายใต้ชื่อกลุ่มว่า “กลุ่มกองทุนเพื่อส่งเสริมสหกรณ์บ้านโนนเค็ง” พร้อมกันนี้ได้มีการกำหนดระเบียบข้อบังคับให้มีการดำเนินงานในลักษณะของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต โดยสมาชิกต้องออมเงินกับกลุ่มทุกเดือน และสมาชิกมีสิทธิที่จะขอยืมเงินจากกลุ่มได้ กลุ่มมีคณะกรรมการในการบริหารจำนวน 15 คน โดยยึดถือระเบียบข้อบังคับกลุ่มเป็นหลักในการดำเนินงาน นอกจากนี้กลุ่มยังสามารถจัดให้มีสวัสดิการด้านฌาปนกิจสงเคราะห์ให้กับครอบครัวของสมาชิกได้ ต่อมาใน พ.ศ.2544 ได้เปลี่ยนชื่อกลุ่มใหม่เป็น “กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านโนนเค็ง” เพื่อให้ชื่อกลุ่มมีความสอดคล้องกับแนวทางการดำเนินงานของกลุ่มต่อไป

จากการศึกษาสภาพแวดล้อม และบริบทต่างๆ ในการบริหารงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านโนนเค็ง พบว่ากลุ่มมีปัญหายุ่ง 2 ด้านคือ 1) ด้านสมุดบัญชีและระบบเอกสาร 2) ด้านการปฏิบัติงานและการบันทึกบัญชี โดยปัญหาด้านสมุดบัญชีและระบบเอกสาร พบว่าสมุดบัญชีที่กลุ่มมีประกอบด้วย สมุดทะเบียนสมาชิก สมุดบัญชีเงินออม สมุดคู่ฝาก สมุดเงินออมรายบุคคล สมุดเงินถอน สมุดทะเบียนสมาชิกผู้กู้ และสมุดรับชำระหนี้ ทั้งนี้การกำหนดรายละเอียดในสมุดบางเล่มยังไม่เป็นมาตรฐานและให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ได้ เช่น การกำหนดช่องยอดเงินฝาก/เงินกู้คงเหลือที่เป็นปัจจุบัน รวมถึงสมุดคู่ฝากของธนาคารยังไม่มีรายละเอียดที่ชัดเจนมีเพียงช่องจำนวนเงินฝากแต่ไม่มีช่องจำนวนเงินถอน นอกจากนี้กลุ่มยังขาดการจัดเก็บเอกสารและกำหนดแบบฟอร์มต่างๆ

เช่น การไม่มีแบบฟอร์มสมัครสมาชิก แบบฟอร์มการฝาก-ถอนเงิน รวมถึงเอกสารการทำสัญญาเงินกู้ที่มีการจัดทำเพียงชุดเดียว

สำหรับปัญหาในด้านการปฏิบัติงานและการบันทึกบัญชีพบว่าในกระบวนการฝากถอน กลุ่มไม่สามารถหายอดเงินคงเหลือของสมาชิกรายบุคคลได้ทันทีเนื่องจากไม่มีการจัดทำแยกประเภทรายตัวผู้ฝากที่เป็นปัจจุบัน การเตรียมสมุดบัญชีและกระบวนการรับฝากของกลุ่มใช้เวลานานมากทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มไม่มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการทำงาน เช่น การเตรียมสมุดบัญชีเงินออมกลุ่มใช้การเขียนด้วยมือทำให้ทุกเดือนต้องเขียนขึ้นใหม่ ซึ่งหากใช้การบันทึกในโปรแกรม EXCEL แล้วถ่ายเอกสารจะทำให้สามารถประหยัดเวลาได้มาก ในขั้นตอนการรับฝากและถอนเงินจะใช้เวลานาน ซึ่งหากนำ Slip เงินฝาก-ถอนมาใช้จะทำให้การทำงานสะดวกรวดเร็วขึ้น สมาชิกไม่ต้องรอเป็นเวลานาน ส่วนในเรื่องระบบการกู้ยืมพบปัญหาว่ากลุ่มไม่สามารถที่จะทราบยอดคงเหลือของผู้กู้ได้ทันทีจะต้องใช้เวลาในการหาข้อมูลโดยดูจากเอกสารการกู้ยืมครั้งแรกหักกับยอดหนี้ที่ชำระแต่ละครั้งทำให้เสียเวลาในการหายอดคงเหลือของเงินกู้แต่ละรายจึงส่งผลให้การคำนวณดอกเบี้ยไม่สะดวกเกิดความยุ่งยากและการบันทึกรับดอกเบี้ยยังคงรวมอยู่ในสมุดรับชำระหนี้ไม่มีการบันทึกแยกรับเฉพาะดอกเบี้ยทำให้ไม่สามารถทราบยอดดอกเบี้ยรับทั้งหมดของกลุ่มได้ทันที สำหรับในด้านการจัดทำบัญชีและงบการเงินของกลุ่มพบว่ายังไม่มีการลงบัญชีค่าใช้จ่ายของกลุ่ม ไม่มีการจัดทำลูกหนี้ เจ้าหนี้รายตัวตามหลักการบัญชีที่ถูกต้องทำให้กลุ่มยังไม่สามารถออกงบการเงินได้ทุกเดือน ซึ่งรูปแบบการจัดทำงบการเงินของกลุ่มจะเป็นลักษณะของรายงานการประชุม นั่นคือจะสรุปจำนวนที่ได้รับฝาก การรับชำระหนี้ ในแต่ละเดือน จำนวนสมาชิกที่มาใช้บริการ

จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่ากลุ่มมีการกำหนดระบบการบริหารงานและปฏิบัติตามระบบที่มีอยู่แต่ระบบที่กำหนดในแต่ละขั้นตอนยังไม่เป็นมาตรฐานและยังไม่สามารถช่วยให้การทำงานสะดวกและรวดเร็วขึ้นการออกแบบสมุดบัญชีต่างๆ ยังไม่สามารถให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์เต็มที่

2. รูปแบบการบริหารจัดการบัญชีของกลุ่ม ออมทรัพย์เพื่อการผลิต

จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น พบว่าหากจะต้องแก้ ปัญหาดังกล่าวจะต้องมีการพัฒนาระบบการบริหารจัดการ บัญชีที่เหมาะสมกับบริบทของกลุ่มโดยการนำระบบที่กลุ่ม ทำอยู่เดิมมาพัฒนาเพื่อให้การทำงานสะดวกขึ้น โดยที่การ พัฒนาดังกล่าวจะไม่ทำให้เป็นภาระกับกลุ่มซึ่งจากการ ศึกษาการดำเนินงานด้วยกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม และจากการสัมภาษณ์ทำให้นักวิจัยมีความเข้าใจในการ ดำเนินงานของกลุ่มมากขึ้นจึงได้เสนอรูปแบบการบริหาร จัดการบัญชีของกลุ่มเป็น 6 ระบบ ดังนี้ 1) ระบบการสมัคร

สมาชิก 2) ระบบการรับฝากเงิน 3) ระบบการถอนเงิน 4) ระบบการกู้ยืมเงิน 5) ระบบการจ่ายเงินปันผล และ 6) ระบบบัญชีและงบการเงิน (ดังแสดงในภาพที่ 1) ทั้งนี้ ในแต่ละระบบมีรายละเอียดดังนี้

2.1 ระบบสมัครสมาชิก ในการรับสมัครสมาชิก จะต้องมีกรจัดทำแบบฟอร์มการสมัครสมาชิกให้สมาชิก กรอกข้อมูลเกี่ยวกับประวัติส่วนตัวพร้อมทั้งเรียกเก็บสำเนา บัตรประชาชน จากนั้นจึงบันทึกข้อมูลของสมาชิกในสมุด ทะเบียนสมาชิก (ภาพที่ 2) ดังนั้นในขั้นของการสมัคร สมาชิกจะประกอบไปด้วย สำเนาบัตรประชาชน สมุด ทะเบียนสมาชิกและแบบฟอร์มใบสมัคร

ภาพที่ 1 รูปแบบการบริหารจัดการบัญชีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

ลำดับ ที่	บ้านเลขที่	ชื่อ-สกุล	สมาชิก เลขที่	ประเภทของสมาชิก			วันที่สมัคร
				สมาชิกสามัญ	สมาชิกสามัญ สมทบ	สมาชิก วิสามัญ	

ภาพที่ 2 สมุดทะเบียนสมาชิก

2.2 ระบบการฝากเงิน ควรมีการกำหนดแบบฟอร์มใบนำฝาก (ภาพที่3) เพื่อสะดวกในการรับบริการและเป็นหลักฐานยืนยัน นอกจากนี้ในแต่ละเดือนสามารถนำแบบฟอร์มใบนำฝากมาเย็บรวมเล่มเพื่อทำหน้าที่เป็นรายการสรุปยอดเงินฝากประจำเดือนได้เนื่องจากกลุ่มออมทรัพย์จำเป็นต้องทราบยอดจำนวนเงินฝากทั้งหมดในแต่ละเดือน หลังจากสมาชิกเขียนแบบฟอร์มใบนำฝากเรียบร้อยแล้วเจ้าหน้าที่ทำการบันทึกข้อมูลการฝากในสมุดทะเบียนเงินออมสมาชิกรายบุคคล (ภาพที่ 4) เพื่อแสดงถึงยอดเงินฝากที่เป็นปัจจุบันและทราบยอดคงเหลือของสมาชิกแต่ละรายได้ทันทีและในเดือนที่ครบกำหนดให้ดอกเบียจะต้อง

ระบุรายการดอกเบี้ยรับให้แก่สมาชิกทราบ ทั้งนี้ยอดดังกล่าวจะต้องตรงกับสมุดคู่ฝาก (ภาพที่ 5) ที่อยู่ในมือของสมาชิกโดยการออกแบบสมุดคู่ฝากจะสามารถใช้ร่วมกับการชำระคืนเงินต้นและดอกเบี้ยที่เกิดจากการกู้ยืม เนื่องจากบริบทของกลุ่มสมาชิกส่วนใหญ่จะกู้ยืมและมาชำระหนี้ทุกเดือนควบคู่กับการฝากเงินดังนั้นการรวมข้อมูลชำระหนี้และฝากถอนอยู่ในสมุดคู่ฝากเล่มเดียวจะทำให้เกิดความสะดวกต่อตัวของสมาชิกที่ไม่ต้องถือสมุดหลายเล่มซึ่งช่วยลดความยุ่งยากและสับสน ดังนั้นในขั้นตอนการฝากจะประกอบไปด้วยแบบฟอร์มใบนำฝาก สมุดทะเบียนเงินออมสมาชิกรายบุคคล และสมุดคู่ฝากของสมาชิก

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านโนนเค็ง		ใบนำฝาก
วันที่		
เลขที่บัญชี.....	ชื่อบัญชี.....	
ยอดเงินรวมเป็นตัวอักษร	ยอดเงินรวมเป็นตัวเลข	
ชื่อผู้นำฝาก.....	ลายมือชื่อเจ้าหน้าที่ธนาคาร.....	

ภาพที่ 3 แบบฟอร์มใบนำฝาก

เลขที่สมาชิก..... ชื่อ-สกุล.....

วันที่	รายการ	ฝาก	ถอน	คงเหลือ
1/1/2556	ยอดยกมา			xxxx
7/6/2556	รับฝากเงิน	xxxx		xxxx
31/12/2556	ดอกเบี้ยรับ	xxxx		xxxx

ภาพที่ 4 สมุดทะเบียนเงินออมสมาชิกรายบุคคล

วันที่	ฝาก	ถอน	คงเหลือ	การชำระคืนเงินกู้			ผู้รับ	หมายเหตุ
				เงินต้น	ดอกเบี้ย จ่าย	คงเหลือ		

ภาพที่ 5 สมุดคู่ฝากสมาชิก

2.3 ระบบการถอนเงิน ควรมีการกำหนดแบบฟอร์มใบถอน (ภาพที่ 6) เพื่อสะดวกในการถอนและเป็นหลักฐานยืนยัน หลังจากนั้นเจ้าหน้าที่จะทำการบันทึกการถอนเงินในสมุดทะเบียนเงินออมสมาชิกรายบุคคลเพื่อแสดงถึงยอดเงินถอนที่เป็นปัจจุบันและทราบยอดคงเหลือของ

สมาชิกแต่ละรายได้ทันที ทั้งนี้ยอดดังกล่าวจะต้องตรงกับสมุดคู่ฝากของสมาชิก ดังนั้นในขั้นตอนการถอนจะประกอบด้วยแบบฟอร์มใบถอนเงิน สมุดทะเบียนเงินออมสมาชิกรายบุคคลและสมุดคู่ฝากสมาชิก

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านโนนเค็ง		ใบถอนเงิน
ชื่อบัญชี.....	วันที่.....	
ยอดเงินรวมเป็นตัวอักษร	ยอดเงินรวมเป็นตัวเลข	
ลายมือชื่อเจ้าของ บัญชี.....	ชื่อผู้รับเงิน.....	ลายมือชื่อเจ้าหน้าที่ ธนาคาร.....

ภาพที่ 6 แบบฟอร์มการถอน

2.4 ระบบการกู้ยืม ในการกู้ยืมจะต้องกำหนดเอกสารการกู้ยืมเช่น แบบฟอร์มการกู้ยืม สัญญาเงินกู้ สัญญาค้ำประกันและควรจัดทำเป็น 2 ชุดให้ทั้งฝ่ายผู้กู้และผู้ให้กู้ และเมื่อมีการชำระหนี้เงินกู้ควรมีการกำหนดแบบฟอร์มการชำระหนี้ การกู้ยืมทั้งหมดจะมีการบันทึกลงในสมุดทะเบียนสมาชิกผู้กู้รายบุคคล (ภาพที่ 7) เมื่อจ่ายเงินให้สมาชิกผู้จะบันทึกในช่องจ่ายและเมื่อสมาชิกมาชำระหนี้จะบันทึกในช่องรับหากสมาชิกจ่ายดอกเบี้ยจะบันทึก

ในช่องดอกเบี้ยรับ เพื่อที่จะสามารถทราบยอดเงินกู้คงเหลือได้ทันทีพร้อมกันนี้จะต้องทำการบันทึกยอดเงินกู้การชำระหนี้เงินต้นและดอกเบี้ยจ่ายในสมุดคู่ฝากของสมาชิกในช่องการชำระคืน (ภาพที่ 5) เพื่อที่สมาชิกจะสามารถทราบยอดหนี้คงเหลือของตนเอง ดังนั้นในระบบการกู้ยืมจะประกอบด้วยแบบฟอร์มการกู้สัญญาผู้กู้/สัญญาค้ำประกัน แบบฟอร์มชำระหนี้ สมุดทะเบียนสมาชิกผู้กู้รายบุคคลและสมุดคู่ฝากสมาชิก

เลขที่สมาชิก..... ชื่อ-สกุล.....

วันที่	รายการ	เงินต้น			ดอกเบี้ยรับ
		จ่าย	รับ	คงเหลือ	
1/1/2556	ยอดยกมา			xxxx	
31/1/2556	รับชำระหนี้		xxxx	xxxx	
31/3/2556	รับชำระดอกเบี้ย				xxxx

ภาพที่ 7 สมุดทะเบียนสมาชิกผู้กู้รายบุคคล

2.5 ระบบการจ่ายเงินปันผล จะนำข้อมูลกำไรที่ได้จากงบกำไรขาดทุนมาเป็นจำนวนที่จะจ่ายเงินปันผลทั้งนี้ ต้องมีการประชุมในคณะกรรมการเพื่อมีมติในการกันสำรองต่างๆ โดยการจ่ายปันผลจะมีการประกาศให้สมาชิกทราบด้วยใบแจ้งยอดเงินปันผลจากนั้นจะทำการนำเงินปันผลของสมาชิกแต่ละรายเข้าบัญชีโดยบันทึกในสมุดคู่ฝากของสมาชิกและสมุดทะเบียนเงินออมสมาชิกรายบุคคล ดังนั้นในขั้นนี้จะต้องประกอบด้วย งบกำไรขาดทุน ใบแจ้งยอดเงินปันผล สมุดคู่ฝากและสมุดทะเบียนเงินออมสมาชิกรายบุคคล

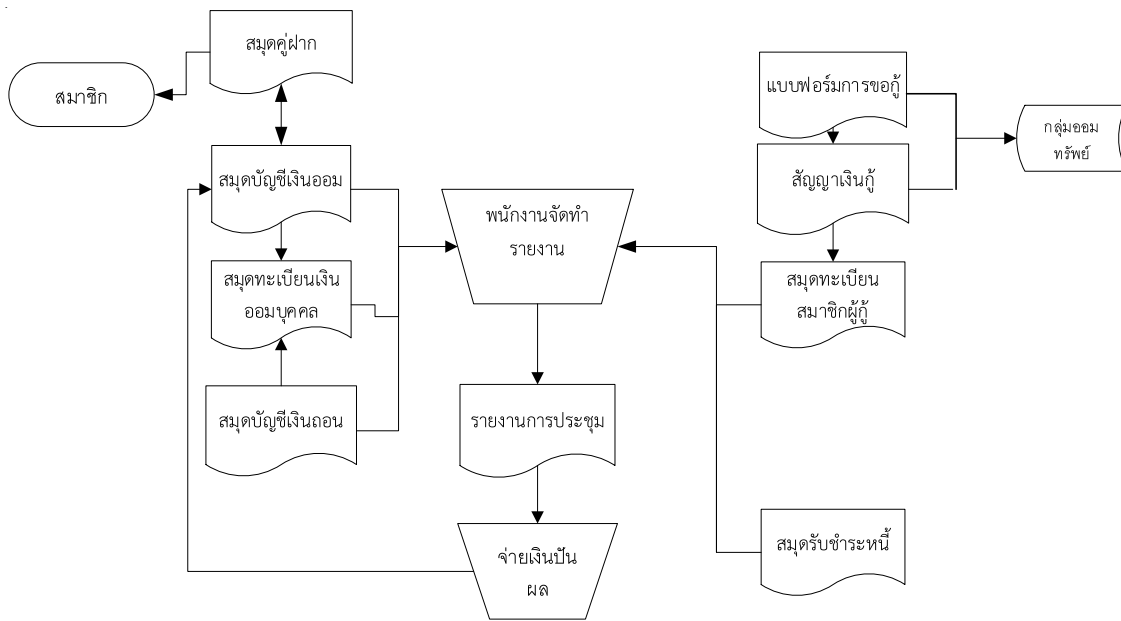
2.6 ระบบการจัดทำบัญชีและงบการเงิน ในการจัดทำงบการเงินของกลุ่มซึ่งประกอบด้วยงบกำไรขาดทุนและงบแสดงฐานะทางการเงิน ซึ่งข้อมูลจากสมุดทะเบียนเงินออมสมาชิกรายบุคคล สมุดทะเบียนเงินกู้รายบุคคลจะทำให้ทราบยอดลูกหนี้ เจ้าหนี้ ดอกเบี้ยรับ ดอกเบี้ยจ่าย แต่จะไม่ทราบเงินสดคงเหลือทั้งหมดของกลุ่มในแต่ละวัน นอกจากนี้ยังมีรายได้และค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในกลุ่มที่จะต้องบันทึกบัญชีดังนั้นจึงควรจัดทำ สมุดสรุปรับจ่ายประจำวัน (ภาพที่ 8) โดยสมุดนี้จะทำหน้าที่เสมือนสมุดเงินสดสรุปรายยอดเงินคงเหลือของกลุ่ม และมีข้อมูลราย

สรุปรับจ่ายประจำวัน												
วันที่	รายการ	รับ					จ่าย					คงเหลือ
		ฝาก	รับเงินกู้คืน	รับดอกเบี้ย	อื่นๆ	รวม	ถอน	จ่ายเงินกู้	จ่ายดอกเบี้ย	อื่นๆ	รวม	

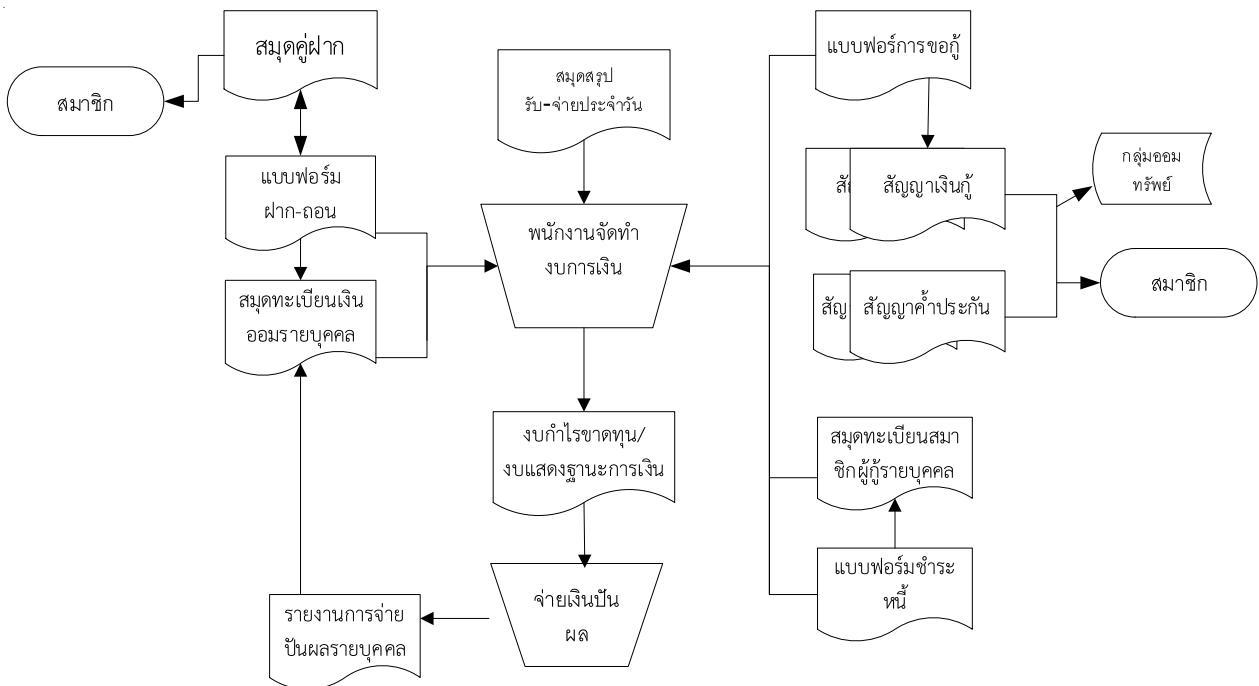
ภาพที่ 8 สมุดสรุปรับจ่ายประจำวัน

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้าน โนนเค็งที่มีอยู่เดิมและได้พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการบัญชีที่เหมาะสมขึ้นทำให้สามารถสรุปรายเอกสาร สมุดบัญชีที่ใช้ทั้งก่อนและหลังพัฒนาระบบได้ดังภาพที่ 9 และ ภาพที่ 10 ซึ่งสมุดบัญชี

และเอกสารที่พัฒนาขึ้นใหม่จะมีรายละเอียดในสมุดบัญชีแตกต่างจากเดิมทั้งนี้เพื่อช่วยลดความซ้ำซ้อนทำให้การทำงานสะดวกขึ้นและสามารถให้ข้อมูลที่เป็ประโยชน์ต่อกลุ่มให้มากที่สุด

ภาพที่ 9 ขั้นตอนและเอกสารก่อนพัฒนาระบบ

ภาพที่ 10 ขั้นตอนและเอกสารหลังพัฒนาระบบ

3. การประเมินความพึงพอใจต่อระบบการบริหารจัดการบัญชี

เมื่อได้นำรูปแบบการบริหารจัดการบัญชีที่พัฒนาขึ้นไปปฏิบัติผู้วิจัยได้สอบถามถึงผลที่ได้รับจากการใช้ระบบดังกล่าวจากคณะกรรมการพบว่าสามารถลดเวลาในการทำงาน ทำให้ทราบยอดคงเหลือต่าง ๆ ของสมาชิกได้ทันที มีเอกสารหลักฐานในการบันทึกบัญชีและเกิดความน่าเชื่อถือแก่สมาชิก ทั้งนี้ในตอนแรกที่เริ่มใช้ระบบยังคงมีความสับสนในการบันทึกรายการแต่เมื่อได้สอบถามและได้รับคำแนะนำทำให้สามารถเข้าใจขั้นตอนต่าง ๆ ได้นอกจากนี้กรรมการเห็นว่าการนำแบบฟอร์มฝากถอนมาใช้ทำให้มีความสะดวกมากในการบันทึกรายการและเป็นหลักฐานสำคัญที่ช่วยยืนยันยอดจากสมาชิกเนื่องจาก

สมาชิกเป็นผู้เขียนใบฝากถอนเองและลงลายมือชื่อรับรองจึงช่วยลดข้อผิดพลาดในการบันทึกรายการเพราะใบฝากถอนให้ระบุจำนวนเงินทั้งตัวเลขและตัวอักษรอย่างไรก็ตามยังคงมีอุปสรรคบ้างสำหรับสมาชิกที่เป็นผู้สูงอายุที่ไม่สามารถเขียนหนังสือได้แต่สามารถแก้ไขโดยให้กรรมการกรอกข้อมูลและให้สมาชิกรับรอง

สำหรับผู้ใช้บริการผู้วิจัยได้ศึกษาถึงระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการของกลุ่มทั้งก่อนและหลังการปรับปรุงระบบการบริหารจัดการบัญชีโดยพิจารณาถึงประสิทธิภาพในเรื่องความสะดวก รวดเร็วในการทำงาน ความถูกต้องในการทำงาน ความสมบูรณ์ครบถ้วนของรายการฝาก ถอน กู้ยืม และการชำระหนี้ ผลการศึกษาพบว่าผู้บริหรามีความพึงพอใจโดยรวมในระดับมากที่สุด คิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.22 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อระบบการบริหารจัดการบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านโนนเค็งก่อนและหลังปรับปรุง

เรื่อง	ผลความพึงพอใจ					
	ก่อน			หลัง		
	\bar{x}	S.D.	ระดับความสำคัญ	\bar{x}	S.D.	ระดับความสำคัญ
1. ความสะดวกรวดเร็วในการให้บริการ						
1.1 การฝาก ถอนเงิน	3.54	0.81	มาก	4.25	0.63	มากที่สุด
1.2 การกู้ยืม	3.51	0.81	มาก	4.20	0.627	มาก
1.3 การรับชำระหนี้	3.48	0.87	ปานกลาง	4.15	0.60	มาก
2. ความถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ของรายการ						
2.1 การฝาก ถอนเงิน	3.70	0.78	มาก	4.28	0.62	มากที่สุด
2.2 การกู้ยืม	3.70	0.81	มาก	4.18	0.76	มาก
2.3 การรับชำระหนี้	3.69	0.80	มาก	4.22	0.71	มากที่สุด
3. ขั้นตอนการให้บริการมีความชัดเจน เข้าใจง่าย	3.76	0.86	มาก	4.28	0.62	มากที่สุด
4. ความพึงพอใจโดยรวมในการให้บริการของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	3.78	0.81	มาก	4.27	0.61	มากที่สุด
รวม	3.64	0.67	มาก	4.22	0.50	มากที่สุด

เมื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อระบบการบริหารจัดการบัญชีของกลุ่ม พบว่าความพึงพอใจของผู้ใช้บริการก่อนปรับปรุงระบบ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.64 (S.D = 0.67) และความพึงพอใจของผู้ใช้บริการหลังปรับปรุงระบบ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 (S.D = 0.50) และเมื่อแยกพิจารณาในแต่ละเรื่อง พบว่าความพึงพอใจของผู้ใช้หลังการปรับปรุงระบบบริหารจัดการบัญชีสูงกว่าเดิมทุกเรื่อง โดยมี 3 อันดับสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน ได้แก่ 1) ความถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ของรายการการฝากถอนเงิน และขั้นตอนการให้บริการมีความชัดเจน เข้าใจง่าย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 (S.D. = 0.62) 2) ความพึงพอใจโดยรวมในการให้บริการของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 (S.D. = 0.61) และ 3) ความสะดวกรวดเร็วในการให้บริการการฝาก ถอนเงิน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25 (S.D. = 0.63) ในขณะที่ความพึงพอใจต่อระบบบริหารจัดการของกลุ่มออมทรัพย์ต่ำที่สุดในเรื่องความสะดวกรวดเร็วในการให้บริการการรับชำระหนี้ด้วยค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 (S.D. = 0.60)

สรุปและอภิปรายผล

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการบัญชีที่เหมาะสมของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้าน โนนเค็ง เป็นการวิจัยและพัฒนาที่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ และใช้เทคนิคการวิจัยแบบมีส่วนร่วมเป็นกลไกในการขับเคลื่อนกิจกรรม กลุ่มศึกษาประกอบด้วย 2 กลุ่ม คือคณะกรรมการจำนวน 15 คน โดยทำการเก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมด และสมาชิกจำนวน 165 คนด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือวิจัยประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์เจาะลึก แบบสอบถามแบบสังเกต และการประชุมกลุ่มย่อย ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการบริหารจัดการบัญชีที่เหมาะสมของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้าน โนนเค็งประกอบด้วย 6 ระบบ คือ 1) ระบบการสมัครสมาชิก 2) ระบบการรับฝากเงิน 3) ระบบการถอนเงิน 4) ระบบการกู้ยืมเงิน 5) ระบบการจ่ายเงินปันผล และ 6) ระบบบัญชีและงบการเงิน โดยที่ในแต่ละระบบสามารถที่จะเชื่อมโยงกันได้เพื่อสามารถนำไปจัดทำรายงานทางการเงินและใช้ในการวางแผน

บริหารจัดการต่อไปและทำให้การทำงานของกลุ่มมีความสะดวก รวดเร็วและลดข้อผิดพลาดต่าง ๆ ได้ซึ่งเห็นได้จากผลความพึงพอใจของสมาชิกที่มีต่อรูปแบบที่พัฒนานี้ขึ้นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 (S.D = 0.50) จากผลการวิจัยพบว่ากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้าน โนนเค็งเกิดจากความต้องการของชาวบ้าน โนนเค็งที่จะให้มีแหล่งเงินทุนของตนเองเพื่อใช้หมุนเวียนภายในหมู่บ้าน โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อส่งเสริมการออม การให้สมาชิกกู้ยืมเงินเพื่อนำไปประกอบอาชีพและเพื่อเสริมสร้างความสามัคคี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของยูวัฒน์ วุฒิมณี (2550) ที่เห็นว่ากลุ่มออมทรัพย์เป็นองค์การที่ก่อตั้งขึ้นด้วยความร่วมมือร่วมใจกันของผู้ที่มีความเดือดร้อนทางเศรษฐกิจ และสังคม โดยหวังที่จะใช้พลังของการรวมกันนี้ให้ได้มาซึ่งเงินทุนและบริการสังคม อย่างไรก็ตามการบริหารงานทุกอย่างย่อมเกิดปัญหาซึ่งองค์กรจะต้องหาวิธีการในการแก้ไขปัญหาและนำไปสู่แนวทางพัฒนาเพื่อความยั่งยืน ซึ่งปัญหาของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้าน โนนเค็งคือไม่ได้จัดทำบัญชีครบถ้วนเนื่องจากสมุดบัญชีที่ออกแบบยังไม่เป็นมาตรฐานและให้ข้อมูลที่มีประโยชน์ได้เท่าที่ควร เช่น ไม่สามารถทราบยอดลูกหนี้รายตัว เจ้าหนี้รายตัว ขาดเอกสารการบันทึกบัญชีและไม่มีการจัดทำแบบฟอร์มต่างๆ เพื่อช่วยให้การบริหารจัดการบัญชีมีความสะดวก รวดเร็วและครบถ้วนได้ ซึ่งปัญหาเหล่านี้จะพบเจอโดยทั่วไปสำหรับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตดังเช่นที่ สุรีย์พร แก้วชูเสน (2548) ถนอมพรรณ ดิษฐ์สันเทียะ (2544) รัชณี แสงศิริและดุสิต ศรีสร้อย (2555) และวาสนา หลงละเลิง (2547) กล่าวว่ากลุ่มออมทรัพย์ กองทุน และธุรกิจชุมชน ส่วนใหญ่จะไม่ได้ให้ความสำคัญกับการเก็บรวบรวมเอกสารการบันทึกบัญชี กลุ่มไม่มีการจดบันทึกสินทรัพย์ หนี้สินและส่วนทุนอย่างเป็นระบบ ไม่มีการสรุปผลการดำเนินงานและฐานะทางการเงิน ไม่สามารถหายอดคงเหลือของสมาชิกแต่ละคนได้ทันทีเนื่องจากไม่มีการจัดทำแยกประเภทย่อยทั้งนี้เนื่องจากเห็นว่าเป็นเรื่องที่ยุ่งยาก นอกจากนี้แล้วจากการที่คณะกรรมการส่วนใหญ่ไม่ได้มีความรู้ทางด้านกรบัญชีทำให้ไม่สามารถที่จะจัดทำบัญชีได้ตามมาตรฐานการบัญชี ซึ่งจะต้องจัดทำบัญชีตามเกณฑ์คงค้างทำให้การทำบัญชีของกลุ่มจะดูที่ตัวเงินสดเป็นสำคัญจึงจัดทำบัญชีตามเกณฑ์เงินสด ซึ่งสอดคล้องกับที่กรวิกา อรินใจ (2553)

กล่าวว่ารูปแบบการจัดทำบัญชีส่วนใหญ่ของกลุ่มไม่ได้จัดทำเป็นมาตรฐานเหมือนกลุ่มธุรกิจที่มุ่งหวังผลกำไร แต่เป็นลักษณะการจัดทำบัญชีตามความเข้าใจที่นำไปปฏิบัติได้จริง โดยใช้การเรียนรู้ต่อ ๆ กันมาไม่มีคู่มือหรือต้นแบบในการจัดทำบัญชี จากปัญหาที่กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านโนนเค็งเผชิญอยู่เมื่อผู้วิจัยได้ร่วมกับกรรมการของกลุ่มและสมาชิกทำให้มีการพัฒนาการบริหารจัดการทางด้านบัญชีร่วมกันจนทำให้สามารถพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการบัญชีที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มซึ่งประกอบด้วย 6 ระบบคือ 1) ระบบการสมัครสมาชิก 2) ระบบการฝากเงิน 3) ระบบการถอนเงิน 4) ระบบการกู้ยืม 5) ระบบการจ่ายเงินปันผล 6) ระบบการจัดทำบัญชีและงบการเงิน โดยในแต่ละระบบจะมีการออกแบบ เอกสาร แบบฟอร์ม สมุดบัญชีที่ส่งผลให้การทำงานของกลุ่มทำงานได้อย่างถูกต้องครบถ้วน รวดเร็วและมีเอกสารหลักฐานในการบันทึกบัญชีสามารถอำนวยความสะดวกให้กับสมาชิกได้เป็นอย่างดี จากที่เคยรับฝากแต่ละครั้งคณะกรรมการต้องใช้เวลาดังแต่สองทุ่มถึง ห้าทุ่มจึงจะทำการสรุปจำนวนเงินฝากถอนในแต่ละครั้งได้เมื่อมีการปรับปรุงระบบโดยการใช้ใบนำฝาก/ถอนทำให้ปัจจุบันสามารถสรุปรายการต่าง ๆ เสร็จได้ภายในเวลาสามทุ่ม ทำให้สมาชิกไม่ต้องรอคอยนานในการมาใช้บริการแต่ละครั้ง แต่อย่างไรก็ตามการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการบัญชียังคงต้องคำนึงถึงบริบทของชุมชนความสามารถของคณะกรรมการซึ่งมิได้มีความรู้ทางด้านบัญชีจึงต้องออกแบบให้สามารถใช้งานได้ง่าย สามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง ซึ่งถือได้ว่าหากกลุ่มปฏิบัติตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้นก็เท่ากับว่าได้จัดทำบัญชีบนพื้นฐานของจริงบัญชีที่มีการวิเคราะห์รายการที่เกิดขึ้นและจำแนกประเภทของรายการฝาก ถอน กู้ยืม ออกมาเป็นแยกประเภทรายบุคคลได้และสามารถนำไปจัดทำงบการเงินเพื่อใช้ประโยชน์ในการบริหารงาน จัดสรรเงินปันผลให้กับสมาชิก อีกทั้งการที่กลุ่มมีรูปแบบการบริหารจัดการบัญชีทำให้เกิดความน่าเชื่อถือและความโปร่งใสในการดำเนินงานซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของธุรกิจประเภทการเงินดังจะเห็นได้จากผลการประเมินความพึงพอใจของสมาชิกหลังจากการปรับปรุงระบบการบริหารจัดการบัญชีที่มากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

รูปแบบการบริหารจัดการบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านโนนเค็งนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับกลุ่มสังจะออมทรัพย์ต่าง ๆ ธนาคารชุมชน หรือธุรกิจอื่นที่ดำเนินงานในลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มออมทรัพย์ แต่อย่างไรก็ตามจะต้องคำนึงถึงบริบทชุมชน โดยทั้งนี้กลุ่มที่จะนำรูปแบบไปใช้ควรจะมีการกำหนดโครงสร้างการทำงานที่ชัดเจนและมีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการจัดทำบัญชี นอกจากนี้การใช้รูปแบบนี้จะมีประสิทธิภาพมากขึ้นหากผู้นำไปโปรแกรมสำเร็จรูป EXCEL มาช่วยในการจัดเก็บบันทึกรายการตามที่กำหนดขึ้น เพราะจะทำให้การทำบัญชีมีความสะดวกและรวดเร็วมากขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยใคร่ขอขอบคุณ คณะบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานีที่ให้การสนับสนุนทุนวิจัย รวมถึงคณะกรรมการและสมาชิกของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านโนนเค็งที่ได้ให้ข้อมูลต่าง ๆ ในการทำวิจัยครั้งนี้

บรรณานุกรม

- กรวิกา อรินใจ. 2553. ปัญหาด้านการจัดทำบัญชีและการควบคุมภายในของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในอำเภอพาน จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์บัญชีมหาบัณฑิต สาขาการบัญชี. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ดอนมพรณ ดิษฐ์สันเทียะ. 2544. การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กรณีศึกษากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในเขตตำบลสิมม อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา. สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บาว นาค. 2553. การยกระดับกองทุนหมู่บ้านสู่ธนาคารชุมชน. สืบค้นเมื่อ 25 กรกฎาคม 2553, จาก <http://www.thaihealth.or.th/node/7441>.

- ยูวัฒน์ วุฒิเมธี. 2550. **กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต**. กรุงเทพมหานคร.
- รัชณี แสงศิริ,ดุสิต ศรีสร้อย. 2555. รูปแบบสารสนเทศทางการบัญชีของธนาคารสัจจะออมทรัพย์บ้านศรีไค่ออกจังหวัดอุบลราชธานี. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี** 3 (1): 79-89.
- วาสนา หลงละเลิง. 2547. **การจัดทำบัญชีและการควบคุมภายในของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชุมพร**. สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการจัดการ. มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2553. รายงานการประชุมประจำปี 2553. สืบค้นเมื่อ 23 พฤศจิกายน 2554, จาก <http://www.nesdb.go.th/?tabid=137>.
- สุภชัย พาหุมัน โตะและคณะ. 2550. **หลักการบัญชีขั้นต้น**. อุบลราชธานี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- สุรีย์พร แก้วชูเสน. 2548. รายงานการวิจัยแนวทางการพัฒนากลุ่มธุรกิจชุมชนให้มีความสามารถในการจัดทำบัญชีขั้นต้น. สืบค้นเมื่อ 21 มีนาคม 2555, จาก <http://www.thailis.or.th/tdc/>.